

« بنام خدا »

کتاب روش تحقیق، دکتر حافظ نیا
(۱۰ غره پایانشهر، ۱۰ غره کارعلی)
modaresi1@yahoo.com

« روش تحقیق »

روش علم ← قدیم ← قیاسی (از کل به جز می راند)
روش علم ← جدید ← استقرائی (از جز به کل می راند)

فرضیه: آب در 100° به جوش می آید

آزمایش مشاهده:

100°	آزمایش شماره ۱:
100°	آزمایش شماره ۲:
100°	آزمایش شماره ۳:
100°	نتیجه گیری

روش های کشف: ۱- اندازه گیری ۲- آزمایش

در این روش، راه آب به صورت اعداد و ارقام ارائه می شود. (مثلاً چنه درجه جافه و...)

روش های کشف:

اگر بر اساس مشاهدات، توضیحاتی را ارائه دهیم، روش های کشفی مطرح می شود.

Subject :

Year . Month . Date . ()

تحقیق علمی :

ویژگی های تحقیق علمی :

۱- آداب در پیش خاص خودش را دارد.

۲- نوعه قلمروی معرفت را به همراه دارد.

۳- ساخت حاصل از نتیجه تحقیق در خارج از ذهن ، واقعیت داشته باشد.

کار علمی : کاری که بتوان نتایج تحقیق علمی را مشاهده ، آزمایش و یا اندازه گیری کرد و در این صورت

می توان ادعای کار علمی کرد

علم : هر آگاهی و راسته بشیر را علم می گویند.

هدف تحقیق علمی :

۱- هدف اولیه : روشن کردن یک مسئله خاص

۲- هدف غایی : رسیدن به یک معلوم فکر یا قضایای علمی کلی .

پس نیازهای تحقیق علمی :

۱- واحد پژوهش ۲- به کار گرفتن تحقیق علمی ۳- بودجه ۴- سایر لازم

۵- در بیرون نیز باید باب جهان کی حقیقتی هکلاری کنیم

۶- ابزار حقیقات

۷- فراغت لازم

۸- منوای و مقرات

تعریف دیگر از علم : واژه علم در مفهوم کلی خود بر هر نوع انگلی است به امتیاز ، پدیدگی ، منوای و ...

اطلاق می شود ؛ اعم از آنکه در حوزه جهان مادی قرار داشته باشد ، یا اینکه

مربوط به عالم معنا و ماورای طبیعت باشد . (knowledge)

دانش : دانشی که و انگلی کی نوع بشر است که به روش های تجربی قابل اثبات و تأیید باشد .

نظریه : کوششی است علمی در راه جمع آوری شواهد و یافته های تجربی و برقرار کردن همبستگی بین این

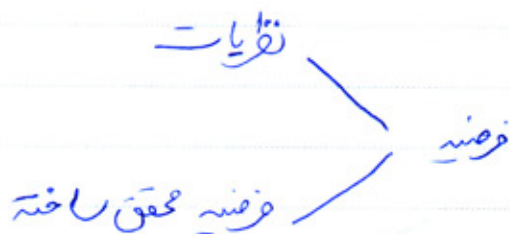
یافته ها و تبیین آنها از طریق استقرار ، بدون به کار بردن هرگونه تصورات و تخيلات و

توصیحات افغانی بر مشاهدات تجربی .

بدین ترتیب نظریه یک بررسی از اثبات شده از رابطه علت و معلولی بین پدیده ها

تبیین — بیان علت

فرضیه : پاسخ بررسی نشده یک سوال حقیقی

انواع نظریات : ← تبیینی

← تجویزی و توصیه‌ای

نظریات تبیینی ، موضع علم می‌بالند و مدعی آنه که حقایق و واقعیات را تبیین می‌کنند و اگر پس

از آنجایی که مگر ، به طور قطعی تأیید شود به امور مسلم مانند اصول ، قوانین و حقایق

علمی تبدیل می‌شود.

نظریات تجویزی ممکن است بر اساس یک سری پیش فرضی های اعتقادی ایدئولوژیک ،

فرهنگ و حتی علمی ارائه شود.

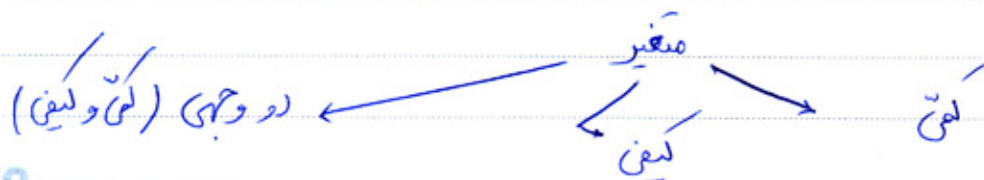
این نظریات مدعی بهر بهر دیگر فردی و اجتماعی بشراند و گاه از سوی مصلحان

اجتماعی توصیه و تجویز می‌شوند.

هرچه این نظریات تحقق پذیرتر باشند اعتبار بیشتری دارند.

متغیر : ویژگی یا صفت یا عاملی که بین افراد جامعه مشترک بوده است و می‌تواند

مقایسه کن و ارزشی های متفاوتی داشته باشد.

کفی : متغیرهایی که قابل اندازه گیری ماست که وزن و تعداد فرزین و مساحت منزل
کفی : متغیرهای کیفی مقادیر عددی به خود نمی گیرند . (میزان علاقه به مطالعه ، سواد جنسیت)
مرد و جوی : هم کیفی و هم کفی (مدرک تحصیلی ، درآمد و ...)

متغیر بر اساس رابطه : ۱- مستقل ۲- وابسته

متغیر مستقل : متغیری است که هیچ عاملی روی آن اثر نمی گذارد و یا نقص علت را به
عمره دارد ، ماسته (میزان درآمد ، میزان مشارکت)

متغیر وابسته : تابع تغییرات متغیر مستقل هستند؛ ماسته رضایت شغلی

توصیفی : در این تحقیق ، تحقق به دنبال چگونه بودن موضوع است و
می خواهد بداند پدیده متغیر و یا شیئی چگونه است . می خواهد
وضع موجود را بررسی کند .

تحقیقات

ببینی : کشف علت ؟ و یا عوامل بروز یک رویداد یا حادثه یا
پدیده مورد نظر است .

نکاتی در مورد سوالات تحقیق : (ویژگی های سوال)

سوال باید روشن و واضح باشد ، قابل طرح شدن و جواب دادن و عملی بودن باشد و
به جا بودن طرح سوال و مناسب بودن سوال

Subject :

Year . Month . Date . ()

انواع تحقیقات :

بنیادی : تحقیقات بنیادی در جهت رجوعی کشف حقایق و واقعیات و شناخت پدیده

و اشیاء بوده که منزه‌های دانش عمومی بشر را توسعه می‌دهد و قوانین علمی را کشف

نموده ، به تبیین ویژگی‌ها و صفات یک واقعیت می‌پردازد.

کاربردی : برای رفع نیازمندی‌های بشر و بهبود و بهینه‌سازی ابزارها ، روش‌ها ، اشیاء و

الگوها در جهت توسعه رفاه و آسایش و ارتقاء سطح زندگی انسان مورد استفاده

قرار می‌گیرد.

تحقیقات کاربردی ، راه‌حل‌های کلی را به ما می‌دهد.

تحقیقات علمی : این تحقیقات را باید تحقیقات حل مسئله یا حل مشکل نامید و نوعی

تحقق کاربردی است و نوعاً حقیقت محلی و موقتی را در دامنه محدودی

تعمیم پذیری زیادی ندارد.

شماره و بیان مسئله :

۱- کنجکاوی ؛ انسان به لحاظ برخورداری
چهاره در اندیشه و تفکر درباره جهان زندگی و
مسائل گوناگون است .

بنابراین در مقابل شناخت ؛ و آگاهی های او ، ناشناخته ؛ و مجهولاتی جدید مطرح می شود
که می تواند موضوع تحقیق قرار بگیرد .

۲- تجارب شخصی ؛

۳- مطالعه آن ، مکتوب ؛ با مطالعه آن ، دیگران با مسائل تحقیقاتی که آنها شنیده اند ، آشنا می شود و در
صورت علاقه می تواند آنها را موضوع تحقیقات خود قرار دهد و به عنوان مسئله تحقیق
برگزیده شود .

۴- منابع تفاه ؛ گفت و شنود با افراد مختلف نیز باعث افزایش آگاهی و معلومات و در عین حال
افزایش مجهولات انسان می شود .

(سخنرانی ، گفتگو ، نشست و غیره) ، نظرات و عقاید و عادات آنها شکل می گیرد

۵- معاضات محقق ؛ معمولاً کسانی هستند که به مشکلی برخورد نموده و در جست و جوی چاره ای برای

حل آن می باشد و برای این کار از پژوهشگران کمک می گیرند.

* سؤال و تحقیق :

پرسشنامه مثال : ۱- دانشجویان دانشگاه در طول روز چه میزان مطالعه می کنند ؟
 ۲- معمولاً چه نوع کتاب هایی را مطالعه می کنند ؟

۳- توزیع میزان مطالعه در بین دانشجویان رشته ای مختلف چگونه است ؟
 ۴- بر اساس سال ورودی ؟
 ۵- بر اساس جنسیت ؟

* پیمانه تحقیق (تجربی)

سوابق عملی :

سوابق نظری

گزارش تحقیق همدست گرفته در گذشته :

- ۱- در چه زمانی ، توسط چه کسانی و در کدام مؤسسه انجام شده است ؟
- ۲- فرضیات تحقیق
- ۳- خلاصه نتایج
- ۴- نتیجه گیری تحقیق

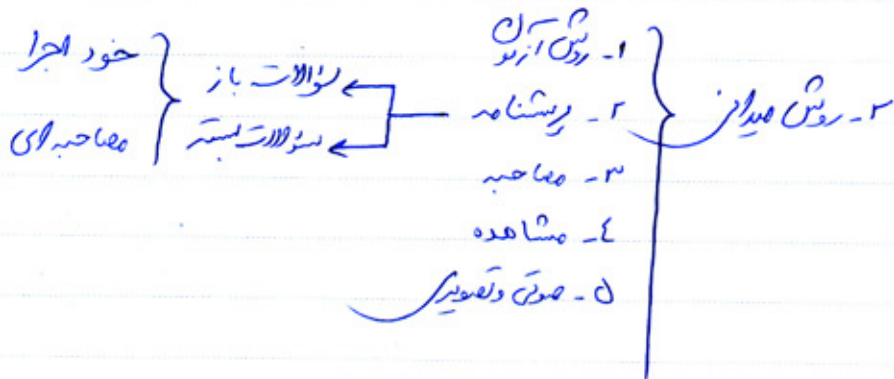
مسوالت نظری: (امیات تحقیق)

دیگاه صاحبنظران را از ۲ یا ۳ دانشمند در این قسمت بیان می کنیم. هر چه این دیگاه به تحقیق نزدیک تر باشد، به مالک بیشتری می کند.

می توان به دیگاه های تحقیقات مراجعه کرد و آن ها را بررسی نمود

روش های گردآوری اطلاعات:

۱- روش کتابخانه ای: کتاب ها، اسناد و سایت ها

متغیرها:

عملیاتی کردن متغیرها به به عنوان مثال: میزان اعتقادات دینی
 - میزان عزت قرآن
 - میزان باور به قیامت
 - میزان شرکت در نماز جماعت

عملیاتی کردن: متغیرهای یک تحقیق باید قابلیت سنجش و اندازه گیری را پیدا کنند یعنی باید به

Subject :

Year . Month . Date . ()

شاخص‌ها و مفاهیم عینی‌تری تبدیل شوند که بتوان آنها را مشخص و اندازه‌گیری نمود. در غیر این صورت

امکان سنجش و اندازه‌گیری آنها وجود ندارد و محقق نمی‌تواند فرضیه‌های تحقیق خود را ارزیابی نماید.

متغیرها	شاخص‌ها	سوال
میزان اعتقادات دینی	میزان شرکت در نماز جماعت	شما هر چند وقت یکبار به نماز جماعت می‌روید؟
میزان تحصیلات		تحصیلات شما چند است؟
جنسیت		زن؟ مرد؟

مراحل تحقیق :

۱- بیان مسئله (مقدمه و بیان مسئله)

۲- پرسش‌های آغازین

۳- بسنجینه تجربی

۴- بسنجینه نظری

۵- فرضیات (مفروضات حقیقاتی هائیکه بسنجی)

۶- متغیرها

انواع مقایس :

مقایس : مقایس های اندازه گیری و اوصاف هستند که برای تشخیص مقایسه در ابزارهای گردآوری اطلاعات

به کار می روند و در چهار نوع می باشند : اسمی ، ترتیبی ، فاصله ای و نسبی .

مقایس اسمی : این مقایس آن که به مقایس عددی مشهور است جزو محدودترین مقایس ها هستند و به صورت دو

گروهی و چند گروهی وجود دارند .

مثلاً در تشخیص صفات مائده جنس ، ملیت ، مذهب و نیز رنگی ها و تالیفات افراد جامعه

از این مقایس استفاده می شود . (زن و مرد)

مقایس ترتیبی : با این مقایس های توان علاوه بر تشخیص وجود یا عدم وجود صفت ، ترتیب و ضعف

آن را تشخیص می دهد . (طبقه اجتماعی ، اقداری)

مقایس فاصله ای : علاوه بر توان بودن صفات اسمی و ترتیبی دارای این ویژگی است که می توان اندازه فاصله

بین کمالات را نیز مشخص کند یا به عبارتی آن را کم می نماید . (عملکرد در آزمون پیشرفت ریاضی)

مقایس نسبی : مائده مقایس فاصله ای است با این تفاوت که این مقایس دارای نقطه صفر مطلق

است . از این مقایس در اندازه گیری های فیزیکی (زمان ، مسافت و وزن) استفاده می شود .